

Сумський державний університет
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

Лебідь А.Є.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МАСОВА ТА ЕЛІТАРНА КУЛЬТУРА»
для спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Видавництво СумДУ

Суми-2017

Опис навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Познайти студентів з особливостями становлення, розвитку та функціонування масової та елітарної культури.

Завдання:

- дати характеристику предмету, структури курсу, розкрити його міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями гуманітарного знання;
- представити сучасні погляди на сутність, структуру та функції масової та елітарної культури, подати її морфологічну модель;
- дати характеристику головних форм масової та елітарної культури;
- охарактеризувати джерела і чинники розвитку сучасної масової та елітарної культури та особливості соціокультурної динаміки.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність масової та елітарної культури;

базові поняття, які характеризують сферу масової та елітарної культури;

загальні закони функціонування та розвитку масової та елітарної культури;

вміти:

застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу артефактів та конкретних реалій буття сучасної масової та елітарної культури.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ МАСОВОЇ ТА ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 1. Соціально-економічні чинники формування масової культури

Предмет і завдання курсу.

Походження терміна «масова та елітарна культура». Проблема часу та місця виникнення масової та елітарної культури. Теорії масової культури (теорія масової культури як культури масового суспільства; теорія Франкфуртської школи; теорія Д. Белла).

Д. Белл про постіндустріальну добу людської історії. Роль науково-технічного прогресу в становленні культури сучасної епохи.

Соціокультурні наслідки індустріалізації: урбанізація, культурна маргіналізація, прискорення темпів життя та відчуття його ефемерності, фрагментація суспільства, девальвація традиційних цінностей.

Глобалізація як чинник становлення масової культури. Культурний імперіалізм та вестернізація як одновимірна глобалізація. Чотири сценарії можливого розвитку процесу глобалізації.

Тема 2. Маскульт як феномен масового суспільства

Становлення масового суспільства як передумова формування масової культури. Ідеологічні засади суспільства споживання. Зміни в соціальній стратифікації. Вплив нової техніки комунікацій на становлення маскульту.

Маса як феномен індустріальної та постіндустріальної доби. Аналіз психології маси у працях Г.Лебона та З.Фрейда. Людина маси у праці Х.Ортеги-і-Гасета “Бунт мас”.

Тема 3. Типологічна характеристика масової культури

Маскульт в контексті аналізу типологічних ознак сучасної культури.

Маскульт як вияв мозаїчної культури (за книгою А.Моля “Соціодинаміка культури”). Масова культура як культура аудіовізуальна (за концепцією М.Маклюєна).

Спосіб виробництва продуктів маскульту. Комерційний характер масової культури. Роль маркетологів у виробництві продуктів маскульту. Реклама як спосіб поширення та запровадження продуктів маскульту на споживчий ринок.

Тиражована річ як артефакт маскульту.

Соціально-психологічний механізм трансляції маскульту – маніпуляція, сублімація, проекція.

Мейнстрім масової культури. Етика та філософія прагматизму як основа установок маскульту на досягнення, успіх, володіння матеріальними благами.

Гламур як вияв гедоністичної установки маскульту. Концепція суспільства видовищ та споживання Гі Дебора.

Вплив ідеології ескейпізму на характер масової культури. Кік та екстрім в маскульті.

Моральний релятивізм маскульту та політкоректність як його вияв.

Ідол як сурогат морального ідеалу в маскульті.

Тема 4. Функції маскульту

Масова та елітарна культура. У.Еко про їх взаємодію. Масова культура та буденна свідомість.

Суб’єкт та об’єкт маскульту.

Маскульт як засіб первинної (неспеціалізованої) інкультурації особистості.

Здійснення маскульту функції соціальної стабілізації, адаптації до нової форми соціального життя – масового суспільства.

Регулятивна функція масової культури.

Ціннісно-орієнтаційна роль маскульту: підкріплення існуючих ціннісних установок, зняття “конфлікту інтересів”, дослідження межі між дозволеним та забороненим, включення змін у традиційні ціннісні конструкти.

Масова культура як засіб релаксації. Дж. Кавелті про психологічний механізм ескейпістської установки маскульту.

Тема 5. Форми масової культури

Індустрія формування іміджу. Видовищна культура та вимоги спеціалізації тіл. Культурні смисли трансформації тіла у спортивних шоу. Боді-арт. Конкурси краси.

Індустрія розваг. Лас-Вегас як символ вічного свята.

Рольова гра. Польові, павільйонні, настольні, словесні рольові ігри. Комп'ютерні ігри та їх різновиди.

Туризм в контексті індустрії розваг.

Ідеологія та технологія флешмоба.

Індустрія свідомості маскульту. Поширення радикальних політичних ідей, квазірелігійної інформації, паранаукових гіпотез.

Тема 6. Масове мистецтво

Формульність масового мистецтва в концепції Дж. Кавелті.

Літературний маскульт. Поняття бестселера. Методика створення бестселера. Жанри масової літератури - детектив, трилер, пригодницько-авантурний роман, фентезі, психологічний роман.

Комікс та його різновиди.

Музична попса. Методика розкрутки виконавців. Хіт. Сюжети попсових пісень.

Кіно як "фабрика мрій" та "парк екранних розваг". "Попкорн" як феномен сучасного розважального кіно.

Театральна арт-акція сучасного маскульту.

Тема 7. Кітч як форма побутування масової культури

Поняття кітчу. Кітч як породження процесів урбанізації та демократизації культури. Етапи історичної еволюції кітчу. Треш як сучасна репрезентація кітчу.

Типові артефакти кітчевого мистецтва, його формальні та змістовні ознаки.

Взаємодія кітчу з класичним мистецтвом: переробка та зведення класичних зразків до більш низького рівня; трансформація морфології класичних художніх творів; імітація класики.

Тема 8. Маскульт і засоби масової комунікації

Роль засобів масової інформації у формуванні культурного досвіду сучасної людини.

“Жовта преса” та “глянець”. “Сітература” у віртуальному просторі сучасної масової культури. Веб-альманах Ю.Андруховича “Потяг-76”.

Способи репрезентації реальності на ТБ. Новини як “вбивство реальності”. Форма та зміст новин.

Феномен треш-телебачення. ТБ у повсякденному житті. Мова телепошань та способи комунікації з глядачем. “Реальне ТБ”: проблема дійсного та правдоподібного. “Негативне ТБ”: скандали емоції, викриття. Токшоу: “така-як-усі людина” на телебаченні.

Тема 9. Самовідчуття масової культури початку ХХІ ст.

Трансформація масової культури в постмодерну добу.

Сучасні підходи до вивчення масової культури. Масова культура у працях представників “Франкфуртської школи” (М.Хоркхаймер, Т.Адорно). семіотичний підхід до вивчення масової культури (Р.Барт, П.Серіо). Критика сучасної масової культури у працях Ж.Бодрійяра.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МАСОВОЇ ТА ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ

Тема 10. Модернізм і його світоглядні засади

Поняття „елітарного”, на протипагу „масового” мистецтва. Розподіл художньої творчості на елітарне й масове. Процес розмежування публіки. Виробництво та споживання продукту масової та елітарної культури став у ХХ ст. Символізм як

ідеологічна основа модернізму (А. Бєлий, Поль Верлен, А. Блок). Теоретичні засади модернізму – сукупність філософськоестетичних ідей кінця ХІХ – початку ХХ ст. (інтуїтивізм, фрейдизм, прагматизм, неопозитивізм). Декадентство в мистецтві. Філософські засади модернізму як художнього методу елітарного мистецтва.

Тема 11. Постмодернізм як естетичний експеримент

Постмодернізм як реакція на нездатність сучасної європейської культури, науки і філософії вирішати людські проблеми буття як в індивідуальному, так і в суспільному вимірі та як індикатор занепаду і дезінтеграції традиційної модерністської культури. Постмодерн та постмодернізм. Модернізм vs постмодернізм. Художні напрями постмодерністського мистецтва.

Тема 12. Соціологічні концепції аналізу масової та елітарної культури.

Культурно-аналітична традиція дослідження культури. Структурно-функціоналістська інтерпретація культури. Структурно-символічний підхід до вивчення культури. Аналіз культури в межах постструктуралізму. Аналіз культури в рамках критичної теорії (Т. Адорно, Г. Маркузе).

Тема 13. Тема 3. Ритуал, символ, міф масової культури

Визначення ритуалу в межах різних наук (антропологія, етнографія, соціологія). Аналіз ритуалів в науковому доробку Е. Дюркгайма. Типологія ритуалів. Соціальні функції ритуалів. Сутність символу як механізму пам'яті культури. Типологія символів (В. Тернер, Е. Фромм, О. Лосєв та ін.). Значення символів у житті суспільства. Поняття міфу, міфологічного. Міф як життєва реальність (визначення О. Лосєва). Соціальні функції міфу.

Тема 14. Масова література як художній феномен.

Літературна ієрархія і канон: місце масової літератури. Проблема термінології: «масова література», популярна література, белетристика, паралітература,

розважальна література, тривіальна література. Специфіка масової літератури. Масова література як індустрія. Особливості змісту масової літератури. Концепт читабельності в масовій літературі.

Тема 15. Масова комунікація як інформаційне поле культури.

Визначення «масової комунікації». Сутнісні характеристики масової комунікації як соціального феномену. Масова комунікація та культурні комунікація: проблема взаємозв'язку. Соціокультурні функції масової комунікації. Масова комунікація і масова культура: проблема взаємозв'язку.

Тема 16. Вплив глобалізації на соціокультурні процеси в сучасному світі.

Сутність глобалізації. Основні етапи глобалізації. Культурні наслідки глобалізації. Феномени «культурного імперіалізму» та «інформаційного імперіалізму» у сучасному світі. Фактори культурної глобалізації. Особливості культурного діалогу у світі, що глобалізується.

Рекомендована література

Базова

1. Бокань В. Культурологія: Навч. посібник для вищих навчальних закладів. – К., 2000.
2. Гуревич П. Культурологія: Учебник. – М.: Гардарики, 2003.
3. Кармин А., Новикова Е. Культурологія. – СПб.: Питер, 2004.
4. Кравченко А. Культурологія: Учеб. пособие для вузов. – М., 2001.
5. Культурологія. Курс лекцій / За ред. А. Баканурського, Г. Краснокутського, Л. Спуленко. – К., 2004.
6. Культурологія: Учебник / Под ред. Ю. Солонина, М. Кагана. – М.: Юрайт-Издат, 2005.
7. Культурологія / Під заг. ред. Горбача Н. – Львів, 2005.
8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид.2-ге. / За ред. А. Яртия , В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.

9. Оганов А., Хангельдиева И. Теория культуры: Учеб. пособие для вузов. – М., 2001.
10. Петрова М. Культурология. Конспект лекций. – СПб., 2000.
11. Подольська Є., Лихвар В., Іванова І. Культурологія: Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2003.

Допоміжна

1. Культурология. Хрестоматия / Сост. П.Гуревич. – М., 2000.
2. Хрестоматия по культурологии. Учеб. пособие / Под. ред. А.Радугина. – М., 1998.

Інформаційні ресурси

1. Короткий енциклопедичний словник з культури / За ред. М.Корінного, В. Шевченка. – К., 2003.
2. Культурология. XX век. Словарь. – СПб., 1997.
3. Культурология. XX век. Энциклопедия. В 2 т. – СПб., 1998.
4. Энциклопедический словарь по культурологии / Под. ред. А.Радугина. – М., 1997.

ТЕМИ ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. «СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Соціокультурні наслідки процесу індустріалізації.
2. Науково-технічний прогрес та його вплив на становлення масової культури.
3. Глобалізація як чинник становлення масової культури.

Література до семінарського заняття

Аблеев С.Р., Кузьминская С.И. Массовая культура современного общества: теоретический анализ и практические выводы.

http://aipe.roerich.com/russian/mas_kult.htm

Биричевская О.Ю., Стрельченко В.И. Массовая культура: онтологический смысл и тенденции концептуальной революции.
http://www.orenburg.ru/culture/credo/03_2006/5.html

Гаспаров М.Л. Историзм, массовая культура и наш завтрашний день. http://es-dejavu.ru/m-2/Mass_culture.html

Культурологія: Культурологічні концепції масової та елітарної культури.
<http://www.readbookz.com/book/187/6764.html>

Кукаркин А.В. Буржуазная массовая культура. М., 1985.

Удовик С.Л. Глобализация: семиотические подходы. М., 2002.

Разлогов К. Феномен массовой культуры// Культура, традиции, образование. Вып.1. М., 1990

Разлогов К.Э. и др. Дар или проклятие? Проблемы массовой культуры. М., 1994. (<http://www.library.cjes.ru/online/?a>)

Козловски П. Культура постмодерна. М., 1997.

Тоффлер А. Футурошок. СПб., 1997.

Теми наукових доповідей

- Новизна як ознака культури постіндустріальної доби. (За Тоффлером).
- Ефемерність світу сучасної культури. (За Тоффлером)
- Темп життя в сучасному світі (За Тоффлером).
- Глобалізація та її вплив на становлення масової культури (за С.Удовиком).

ТЕМА 2 «МАСКУЛЬТ ЯК ФЕНОМЕН МАСОВОГО СУСПІЛЬСТВА»

1. Становлення масового суспільства як передумова формування масової культури.
2. Масове суспільство: визначальні ознаки.
3. Людина маси.

Література до семінарського заняття

- Лебон Г. Психология народов и масс. СПб., 1995.
- Фрейд З. Психология мас і аналіз людського Я. К., 2001.
- Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас// Вибрані твори.К., 1994.
- Маркузе Г. Одномерный человек . М., 1994.
- Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс. М., 1998.
- Тоффлер А. Футурошок. СПб., 1997.
- Полисаев О.П. Міфологічна складова українського маргіналізму .
http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_51Polisaev.htm

Теми наукових доповідей

- “Модульна людина” у праці О.Тоффлера “Футурошок”.
- Людина маси в праці Г.Маркузе “Одновимірна людина”.

ТЕМА 3. «ТИПОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Маскульт в контексті аналізу типологічних ознак сучасної культури.
2. Спосіб виробництва продуктів маскульту.
3. Соціально-психологічний механізм трансляції маскульту.
4. Мейнстрім маскульту.

Література до семінарського заняття

- Десятерик Д. Мейнстрім//Альтернативная культура. Энциклопедия. Екатеринбург. 2005.
- Моль А. Социодинамика культуры. М., 2005. С. 43-46.
- Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на наше сознание. М., 2003.
- Дебор Ги. Общество спектакля. М., 2000.
- Хорхмайер М., Адорно Т.В. Культуриндустрия. Просвещение как обман масс// Хорхмайер М., Адорно Т.В. Диалектика просвещения. Философские фрагменты. М.:СПб., 1997. С.149-209.
- Бодрийяр Ж. Прозрачность зла. М., 2000.

Массовая культура: современные западные исследования/ Пер. с англ. Отв. ред. и предисл. В.В.Зверевой. Послесл. В.А.Подороги. М., 2003.

Вирилио П. Информационная бомба. Стратегия обмана. М., 2002.

Теми наукових доповідей

- Концепція суспільства видовищ та споживання Гі Дебора. (Общество спектакля. М., 2000).
- Критика сучасної масової культури у працях Ж.Бодрийяра. (Прозрачность зла. М., 2000).
- Ідоли маскульту.
- Кік та екстрім як вияв ескейпістського характеру маскульту.
- Гламур як стиль життя.
- Артефакти масової культури.

ТЕМА 4. «ФУНКЦІЇ МАСКУЛЬТУ»

1. Маскульт як засіб первинної інкультурації.
2. Здійснення маскульту функції соціальної стабілізації.
3. Регулятивна та ціннісно-орієнтаційна функції маскульту.
4. Релаксаційна функція масової культури.

Література до семінарського заняття

Эко У. “Низколобая высоколобость, високолобая низколобость”. М., 1987.

Разлогов К.Э. и др. Дар или проклятие? Проблемы массовой культуры. М., 1994. (<http://www.library.cjes.ru/online/?a>)

Кавелти Дж. Приключение, тайна и любовная история: формульное повествование как искусство и популярная культура. <http://littera.websib.ru/volsky/text.htm>

Ерасов В. Социальная культурология. М., 1998.

Хренов Н.А. Культура в эпоху социального хаоса.

Милосердова Е.Н. Культурологические аспекты современной массовой культуры в ценностно-нравственном измерении.
(<http://www.anal.../index.php?module>)

Капусцинский Р. Иной в глобальной деревне.
(<http://www.novpol.ru/sndex.php?id>)

Теми наукових доповідей

- Масова культура та буденна свідомість.
- Ескейпістська спрямованість масової культури.

ТЕМА 5. « ФОРМИ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Індустрія іміджу у масовій культурі.
2. Індустрія розваг як форма маскульту.
3. Індустрія свідомості: ідеологія і практика.

Література до семінарського заняття

Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 1995.

Золотухина-Аболина Е.В. Философия обыденной жизни: экзистенциальные проблемы. Р.-н.-Д., 1994.

Лики массовой литературы США. М., 1991.

Массовая культура: современные западные исследования. М., 2003.

Теплиц К.Т. Все для всех. Массовая культура и современный человек. М., 1996.

Семенов В.Л. Массовая культура в современном мире. СПб., 1992.

Костина А.В. Массовая культура как феномен постиндустриального общества. М., 2008.

Хренов Н.А. Культура в эпоху социального хаоса. М., 2001.

Разлогов К. Феномен массовой культуры //Культура. Традиции. Образование. Вып I. – М., 1990.

Разлогов К. и др. Дар или проклятие? Проблемы массовой культуры. – М., 1994.
(<http://www.library.cjes.ru/online/?a>)

Теми наукових доповідей

- Боді-арт: історія та сучасні художні ідеї.
- Конкурси краси як вияв маскульту.
- Індустрія свідомості в системі маскульту.

ТЕМА 6. «МАСОВЕ МИСТЕЦТВО»

1. Формульність масового мистецтва в концепції Дж. Кавелті.
2. Літературний маскульт.
3. Музична попса як форма масового мистецтва.

Література до семінарського заняття

Ортега-і-Гасет Х. Дегуманізація мистецтва//Вибрані твори. К., 1994.

Уорнер У. Живые и мертвые. М.-СПб., 2000.

Кавелті Дж. Изучение литературных формул//Новое литературное обозрение. 1996. №22. <http://littera.websib.ru/volsky/text.htm?240>

Бочарова О. Формула женского счастья. Заметки о любовном романе// Новое литературное обозрение. 1996. №22.

Смирнов И.П. Порождение интертекста. СПб., 1995.

Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. М., 1996.

Теми наукових доповідей

- Комікс як жанр масового мистецтва.
- Трансформація детективного жанру в сучасній літературі.
- Музичний хіт: образи, герої, сюжети.

ТЕМА 7. «ФОРМИ МАСОВОГО МИСТЕЦТВА (ПРОДОВЖЕННЯ)»

1. Кіно в системі масової культури.
2. Театр та маскульт.
3. Кітч як форма побутування масового мистецтва.

Література до семінарського заняття

Ортега-і-Гасет Х. Дегуманізація мистецтва//Вибрані твори. К., 1994.

Уорнер У. Живые и мертвые. М.-СПб., 2000.

Кавелти Дж. Изучение литературных формул//Новое литературное обозрение. 1996. №22. (<http://www.library.cjes.ru/online/?a>)

Бочарова О. Формула женского счастья. Заметки о любовном романе// Новое литературное обозрение. 1996. №22.

Смирнов И.П. Порождение интертекста. СПб., 1995.

Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. М., 1996.

Гундорова Т. Слідами Адорно: масова культура й кіч.
http://krytyka.kiev.ua/articles/s/13_1-22005.htm

Теми наукових доповідей

- Кітч як поняття культурології
- Міф супермена в масовому кіно.
- Жанри сучасного масового кіномистецтва.
- Трансформації сучасного театру

ТЕМА 8. «РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО ДОСВІДУ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ»

1. Преса в сучасній масовій культурі.
2. Телебачення у формуванні масової свідомості.
3. Інтернет як медіатор масових настроїв.

Література до семінарського заняття

Разлогов К. Феномен массовой культуры //Культура. Традиции. Образование. Вып I. – М., 1990.

Разлогов К. и др. Дар или проклятие? Проблемы массовой культуры. – М., 1994.
(<http://www.library.cjes.ru/online/?a>)

Назаров М.М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований. М., 2000.

Гриндстафф Л. “Реальное телевидение” и политика социального контроля//Массовая культура: современные западные исследования. М., 2003.

Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание. М., 2003. http://www/gumer.info/bibliotek_Buks/Gurn/Rashk/06.php?show_comments

Зверева В.В. Репрезентация и реальность//Отечественные записки. 2003. №4.

Теми наукових доповідей

- Репрезентація реальності в інформаційних програмах ТБ.
- Цінності та смисли “реального” та “негативного” ТБ.
- Способи комунікації ТБ з глядачем ток-шоу.
- Програма на тиждень: художньо-розважальні передачі на ТБ.

ТЕМА 9. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Трансформація масової культури в сучасну добу.
2. Масова та елітарна культура: діалектика взаємодії.
3. Перспективи розвитку культури і доля маскульту.

Література до семінарського заняття

Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации. М., 1994.

Барт Р. Мифологии. М.1996.

Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры. М., 2003.

Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 1995.

Золотухина-Аболина Е.В. Философия обыденной жизни: экзистенциальные проблемы. Р.-н.-Д., 1994.

Лики массовой литературы США. М., 1991.

Маркузе Г. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества. М., 1994.

Массовая культура: современные западные исследования. М., 2003.

Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс. М., 1998.

Семенов В.Л. Массовая культура в современном мире. СПб., 1992.

Моль А. Социодинамика культуры. М., 2005.

Костина А.В. Массовая культура как феномен постиндустриального общества. М., 2008.

Хренов Н.А. Культура в эпоху социального хаоса. М., 2001.

ТЕМА 10. СОЦІОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ АНАЛІЗУ КУЛЬТУРИ.

1. Культурно-аналітична традиція дослідження культури.
2. Структурно-функціоналістська інтерпретація культури.
3. Структурно-символічний підхід до вивчення культури.
4. Аналіз культури в межах постструктуралізму.

Література до семінарського заняття

1. Закович М. М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович – К.: Знання, 2007. – 288 с.
2. Карцева Л. В. Социология культуры: учеб. пособ. для вузов / Л. В. Карцева, Ю. В. Шабалина. – М.: Дашков и К, 2007. – 232 с.
3. Квасова И. И. Социология культуры: учеб. пособ. / И. И. Квасова. – М.: Изд-во РУДН, 2005. – 182 с.
4. Лобанова А. С. Соціологія культури: навч. посіб. /. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2010. – 131 с.
5. Матецкая А. В. Социология культуры: учеб. пособ. / А. В. Матецкая, С. И. Самыгин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. – 320 с.

Теми наукових доповідей

- В чому полягає специфіка аналізу культури в рамках культурно-аналітичної традиції?
- Особливості структурно-функціонального підходу до аналізу культури.
- Структурно-символічний підхід до вивчення культури.
- Постструктуралізм. П. Бурдьє та соціологія культури.

ТЕМА 11. ІМІДЖ І СТЕРЕОТИПИ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ.

1. Становлення та розвитку іміджу та стереотипу масової культури.
2. «Імідж», «образ», «стереотип»
3. Іміджмейкерство: В. Беньямін, Г. Почепцов, О. Радченко, О. Феофанов.

Література до семінарського заняття

1. Грица С. О развитии и обновлении традиций художественной активности масс / Грица С., Иванова Н., Новийчук В., Черкашина Л. // Проблемы музыкальной культуры : сб. ст. – Вып.2. – К. : Муз. Україна, 1989. – С. 156 – 174.
2. Давыдов Ю. Социология контркультуры / Ю. Давыдов, Т. Роднянская. – М. : Наука, 1980. – 264 с.
3. Комлев Н. Словарь новых иностранных слов / Н. Комлев. – М. : МГУ, 1995. – 605 с.
4. Корінний М., Потапов Г., Шевченко В. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури / М. Корінний, Г. Потапов, В. Шевченко. – К. : Україна, 2000. – 182 с

Теми наукових доповідей

- Імідж як чинник формування культурно-естетичні принципи людської свідомості?
- Напрями іміджу.
- Методологічні засади дослідження іміджу як феномену масової культури.

ТЕМА 12. ХУДОЖНІ ТЕЧІЇ У МИСТЕЦТВІ МОДЕРНІЗМУ.

1. Модернізм та його художньо-естетичний вимір: експресіонізм, кубізм, футуризм, конструктивізм, імажинізм, сюрреалізм, абстракціонізм
2. Поп-арт.
3. Декаданс.

Література до семінарського заняття

1. Житомирский Д. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны / Житомирский Д., Леонтьева О., Мяло К.. – М. : Музыка, 1989. – 302 с.
2. Иконников А. Зарубежная архитектура. От „новой архитектуры|| до постмодернизма / Иконников А. – М. : Строй.издат., 1982. – 255 с.
3. Комлев Н. Словарь новых иностранных слов / Н. Комлев. – М. : МГУ, 1995. – 605 с.
4. Корінний М., Потапов Г., Шевченко В. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури / М. Корінний, Г. Потапов, В. Шевченко. – К. : Україна, 2000. – 182 с.
5. Ораич Толич Д. Авангард как утопическая культура / Д. Ораич Толич // Russian Literature. – North Holland, 2001. – С. 287 – 306.

Теми наукових доповідей

- Етапи розвитку модернізму.
- Характерні особливості модернізму.
- Відомі модерністи України.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ, МЕТОДИЧНИХ ТА ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

Підручники та навчальні посібники

- Бокань В. Культурологія: Навч. посібник для вищих навчальних закладів. – К., 2000.
- Гуревич П. Культурологія: Учебник. – М.: Гардарики, 2003.
- Кармин А., Новикова Е. Культурологія. – СПб.: Питер, 2004.

- Кравченко А. Культурология: Учеб. пособие для вузов. – М., 2001.
- Культурология. Курс лекцій / За ред. А. Баканурського, Г. Краснокутського, Л. Спуленко. – К., 2004.
- Культурология: Учебник / Под ред. Ю. Солонина, М. Кагана. – М.: Юрайт-Издат, 2005.
- Культурология / Під заг. ред. Горбача Н. – Львів, 2005.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид.2-ге. / За ред. А. Яртися, В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.
- Оганов А., Хангельдиева И. Теория культуры: Учеб. пособие для вузов. – М., 2001.
- Петрова М. Культурология. Конспект лекций. – СПб., 2000.
- Подольська Є., Лихвар В., Іванова І. Культурология: Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2003.
- Сінькевич О.Б. Основи культурології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Дім «Ін-Юре»; Вид. центр ЛНУ, 2009.

Енциклопедії. Словники

- Альтернативная культура: Энциклопедия/ Сост. Д. Десятерик. – Екатеринбург, 2005.
- Короткий енциклопедичний словник з культури / За ред. М.Корінного, В. Шевченка. – К., 2003.
- Культурология. XX век. Словарь. – СПб., 1997.
- Культурология. XX век. Энциклопедия. В 2 т. – СПб., 1998.
- Энциклопедический словарь по культурологии / Под. ред. А.Радугина. – М., 1997.

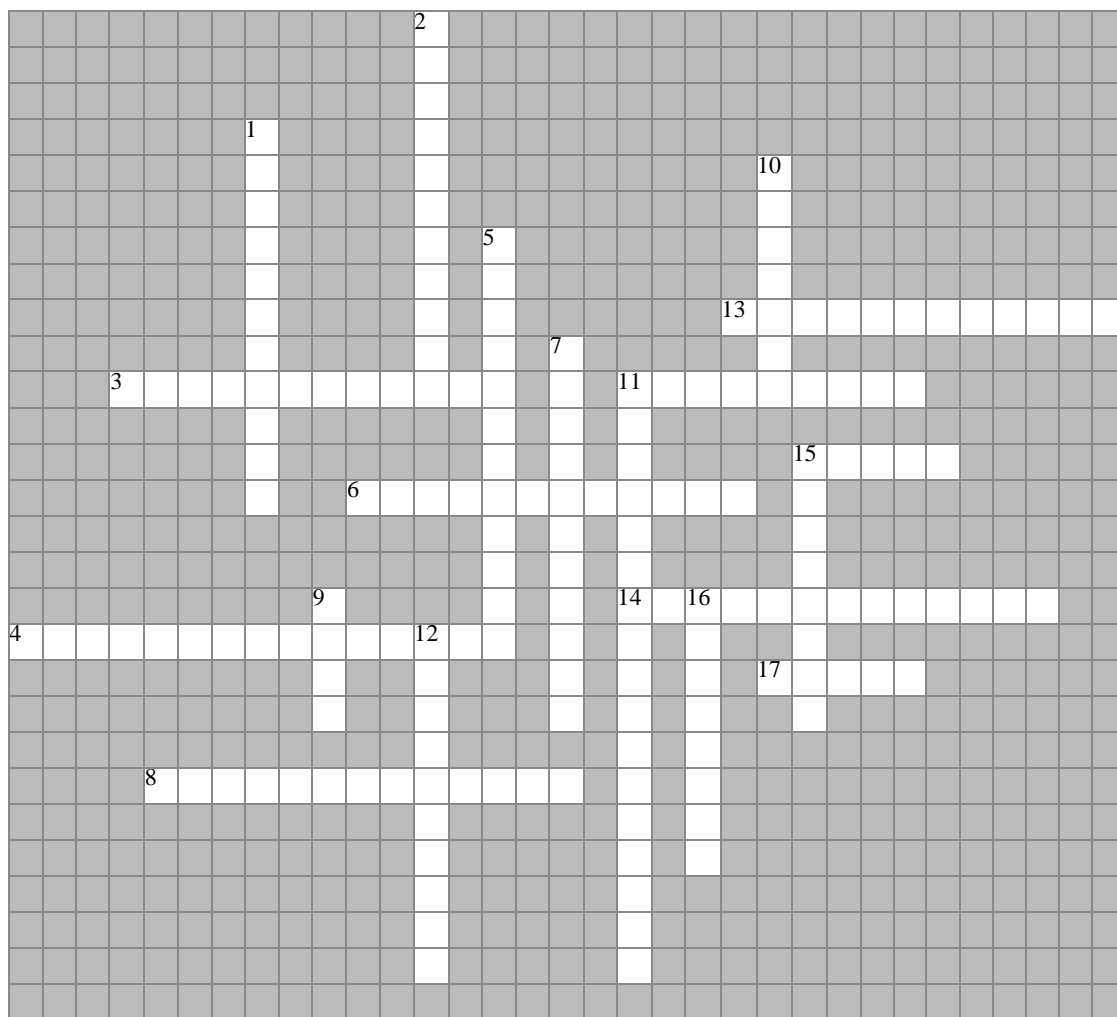
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Елітарна культура та її художньо-стилістичні настановлення.
2. Мистецтво у галузі елітарної культури.
3. Естетичні особливості елітарного мистецтва.
4. Стилістичне оновлення мистецтва середини ХХ століття.

5. Масова культура середини ХХ століття та її парадигматичний зміст
6. Засоби масової інформації та їх роль у формуванні художніх орієнтирів середини ХХ століття.
7. Становлення та розвиток жанрів масової музики.
8. Імідж в контексті масової культури.
9. Культурологічні засади масової культури.
10. Масова музика як атрибут культури ХХ-ХХІ століття.
11. Жанри масової музики та її складові.
12. Стилiстичні особливості мистецтва у період модернізму.
13. СтилЬ у мистецтві середини ХХ століття.
14. Позитивні та негативні риси масового мистецтва.
15. Хіпі та їх роль у соціокультурному середовищі.
16. Формування художньо-ететичних смаків у суспільстві середини ХХ століття.
17. Історична соціологія культури М.Вебера.
18. Циклічні концепції історії культури (Н.Данілевський, О.Шпенглер).
19. Теорія культурних циклів в історичній соціології П.Сорокіна.
20. Циклічна концепція історії культури в історичній етнології Л.Гумільова.
21. Історична культурологія "Школи Анналів" та її послідовників (Л.Февр, М.Блок, Ж.Ле Гофф, А.Гуревич).
22. Формування структуралістської концепції культури в структурній антропології К.Леві-Стросса.
23. Семіотика культури в роботах Р.Барта.
24. Структурно-семіотичний аналіз культури в роботах московсько-тартуської семіотичної школи (Ю.Лотман, Б.Успенський).
26. Неотрадиціоналістська концепція культури (Ю.Евола, М.Еліаде).
27. Протиставлення масової та елітарної культури в роботах Х.Ортега-і-Гассета.
28. Ігрова концепція культури Й.Гейзінги.
29. Поняття субкультури та контркультури.
30. Постмодерна концепція культури (Ж.Ліотар, У.Еко).

ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ОСТАТОЧНИХ ЗНАНЬ

Кросворд

По горизонталі

3. Форма втілення та сприйняття продукту масової культури, антипод вербальності
4. Напрямок у культурі ХХ ст. (здебільшого, в літературі та кіно), в якому актуалізовані смисли людського існування
6. Ідеологема індустріального суспільства, поширена на усі сфери життєдіяльності: політику, сім'ю, систему цінностей тощо
8. Напрямок в культурі сучасності, як вияв бунтарства проти безликої стандартизації
11. Один із відмінних способів реалізації масової культури
13. Один із трендів сучасної культури
14. Спосіб аналізу тексту через конфлікт автора та читача, коли відбувається його (тексту) смислова трансформація
15. Тенденції та специфіка поведінки, що поширюється серед значної кількості людей і стає колективно наслідуваною, оскільки вважається актуальною та популярною
17. Будь-яка знакова система (в широкому розумінні). Основоположна категорія сучасної культури

По вертикалі

1. Один з факторів появи масової культури
2. Американська корпорація, франшиза, метафорично уживана Дж. Рітцером для позначення рис масової культури
5. Характерологічна ознака масової культури
7. Один із трендів сучасної культури
9. Елемент низькоякісного продукту масової культури, твір псевдомистецтва. Іноді вживається як синонім масової культури
10. Автор поділу суспільств на три типи: традиційне, індустріальне, інформаційне
11. Один з 3-х типів суспільств, синонімічне поняття «Інформаційне»
12. Ресурс та джерело конкурентної переваги в умовах сучасного матеріального та нематеріального виробництва
15. Герой масового дійства, дурень-жартівник, блазень, балагур та балаганник
16. Дійство середньовічної культури, яке стало символом масової культури сьогодення